

El poeta grec
Kostas Uranis
(1890-1953)

Un record de Girona en l'obra de Kostas Uranis

Eusebi Ayensa

Kostas Uranis (Constantinoble 1890 - Atenes 1953), pseudònim literari de Kostas Niarkhos, va ser un dels més grans representants a Grècia de la poesia decadentista, fortament influïda per Baudelaire i els simbolistes francesos. Els títols dels seus reculls, *Spleen* (1912), *Nostàlgies* (1920) i *Emigracions* (1953), donen el to de la seva poesia, marcada per un profund sentiment de nostàlgia i desesperança, davant del qual la fugida esdevé sovint l'única sortida:

«Déu meu, deixa'm viure lluny del món,
tot sol, en una casa blanca, amb la pau
dels vells a l'ànima i, al cor, la divina
bondat dels pobres»

(«Vita Nuova»)

Una fugida que sovint pren la forma de
retorn a la infantesa o, més freqüentment,
de naufragi:

«Pareu ja d'enviar el senyal de perill,
atureu els brams de la sirena histèrica
i deixeu el timó en mans de la tempesta:
salvar-nos seria el naufragi més terrible!»

(«Pareu ja...»)

No és estrany, doncs, que Uranis, empès —com ell mateix reconeixia— pel desig de fugir de la febre, les inquietuds i els problemes de la monotonia, ens hagi deixat també uns bellíssims llibres de viatges, en els quals descriu amb un profund lirisme tots els llocs que visità al llarg de la seva atzarosa vida. D'entre aquests llibres destaca de manera especial el volum dedicat a Espanya, amb el significatiu títol de «Sol y sombra», fruit del viatge que va fer per terres d'Andalusia, Castella i Catalunya l'any 1931. En aquesta obra, certament, no manca cap dels tòpics més o menys estereotipats que s'acostumen a atribuir al poble espanyol, com ara el seu caràcter apassionat o el seu profund respecte per la tradició. Vegeu, per exemple, quina curiosa descripció fa Uranis dels polítics marxistes de principi de segle: «Vaig parlar a Catalunya amb els polítics d'extrema esquerra, que somniaven amb implantar les teories econòmiques de Marx. Esperava que fossin homes freds i calculadors, i tanmateix em van parlar amb aquell abrandament propi de la mística. En els seus ulls brillava la flama dels antics missioners que anaven a terres llunyanes i bàrbares a evangelitzar salvatges i que consideraven el seu martiri i la seva mort com la recompensa suprema».

La visió de Girona

Al capdavant d'aquest llibre, Uranis dedica un parell de pàgines a la ciutat de Girona, on va passar una nit camí de Barcelona a causa d'una avaria del ferrocarril. La seva delicada descripció de la ciutat al capvespre, amb els llums de les cases emmirallant-se a les aigües de l'Onyar, i sobretot la gràcia de la seva rocambolesca aventura a la recerca d'un hotel on passar la nit, ens han portat a traduir aquestes pàgines al català, convençuts del seu interès per al públic gironí. Uranis, doncs, té la paraula:

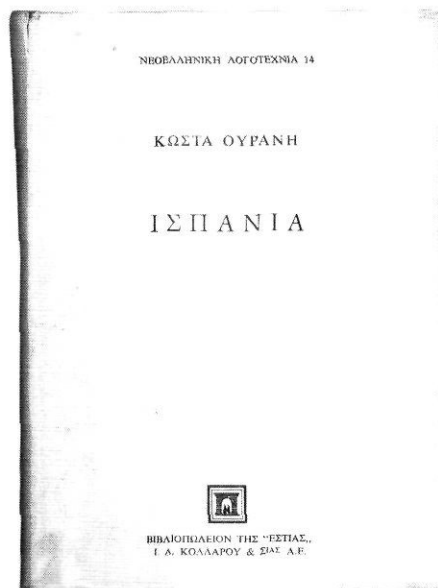
«En un conte del danès Andersen algú, en calçar-se uns esclòps màgics, es veu traslladat de sobte a la més tenebrosa època medieval, quan, en caure la foscor sobre les ciutats, els vigilants nocturns tancaven els carrers amb cadenes perquè no hi passés ningú. A mi em va caldre una avaria de la línia fèrria, que em va obligar a baixar a la petita ciutat de Girona, per trobar-me inesperadament enmig d'una Espanya de Prosper Mérimée i de Teóphile

Gautier, enmig d'una Espanya de novel·la i de melodrama, on totes les coses, fins i tot les més vulgars, tenen un cert aire de bellesa i de misteri.

Era de nit quan uns dos-cents viatgers vam haver de baixar a l'estació de Girona, a causa, com he dit, d'una avaria de la línia fèrria. Fora de l'estació esperaven els estrangers dos cotxes que pertanyien al servei dels dos hotels de Girona —dues carrosses de forma estranya, llargarudes i cobertes amb una mena de lona rodona trenada, exactament iguals a aquelles que porten en els seus periples els gitanos i les companyies de pallassos.

Quan vaig sortir de l'estació amb els meus companys —la meua dona i una altra parella grega que feia un viatge de noces i de treball a Barcelona (el plaer no està renyit amb els negocis)—, les dues carrosses havien estat preses *per assalt*, mentre tota una gentada corria a peu a la recerca d'aixopluc en algun dels hotels. A causa de tota aquella munió d'estrangers, hi havia el perill que no trobéssim lloc on passar la nit, si no ens apressàvem a reservar una habitació a l'hotel. Per això vaig deixar els meus companys vigilant les maletes, mentre que jo, en adonar-me que podia seure al costat del cotxer, em vaig enfil·lar fins al pescant al mateix moment que descarregava el fuet sobre els cavalls. La vella carrossa, plena d'homes de diferents nacionalitats, conduïda per un cotxer amb aspecte de lladre i amb mi al seu costat que intentava subornar-lo amb algunes pessetes perquè digués al director de l'hotel que jo havia estat el primer a demanar habitació, va començar a avançar amb unes terribles sotragades cap al Gran Hotel d'Espanya.

Vam enfil·lar un carrer estret i inabordable, il·luminat per uns llums rogencs. Les cases, antigues, altes, amb miradors àrabs, s'estrenyien una contra l'altra. Sota les cambres fosques es descabdellava en ziga-zaga una estreta vorera de pedra; sons de guitarra, siluetes d'homes amb amples barrets i llargues capes, perfils de dones amb vestits de coloraines, infants mig nus que, portats per la flaire d'estrangers, corrien darrere la nostra carrossa demanant-nos una moneda. Vam travessar un riu, a les aigües del qual s'emmirallaven tots els llums de les cases que atapeïen les seves dues ribes. Junt amb les negres ombres d'homes que s'agombolaven al

Portada del llibre de Kostas Uranis dedicat a Espanya, que inclou la seva visió de Girona.

El poeta a l'edat de 25 anys.

Αγαπητέ Κύριε,-

Είδαβα αά "Γράμματα" και κριτική που αφιερώσατε για τα τραγούδια μου. Και ευχαριστώ για τα καλά σας λόγια και για συγχαίρω για τον ανόητο που βδύμασε τις ποιητικές μου διαδόσεις ή όποια τέτοια είναι ή ήταν ως τα χτές γιατί σήμερα επέλασε λό αραισμεντα που αμοδουδαί παύλα - ή οχράν παύλα - τις ψυχικές υφισεις.

Ότι μου άρεσε ιδιαίτερα στην κριτική σας είναι το άρος της : ένα άρος ήρεμο, ευγυνι- κός, ένα άρος ήσυχιασμον, - πράγμα σπάνιο στην Ελλάδα και στην Γαλλία, κριτικούς. Είναι για

μένα μια ευχαριστική ιδιαίτερα τα σας το πω και να σας σφιζο το κέρλ η' αιδό. -

Κώστας Ουράνης

Schatzalp.

Grisons.

Suisse.

15. IX. 18

Carta de Kostas Uranis a un crític literari de l'època.

seu voltant, aquells llums, com si per art de màgia escampessin enmig de la foscor flames i guspieres, feien la impressió d'una imatge diabòlica de Goya. I finalment, la cançó d'alguna dona abocada a la finestra. Tot això tenia enmig de la nit un aire de màgia i bella. Hom podia creure que veia passar vives davant dels seus ulls, en una confusió encisadora, escenes d'Ernani, imatges de Goya i pàgines de Don Quixot.

Quan vam arribar al Gran Hotel d'Espanya -un edifici sospitós, llòbrec i antiquíssim- vaig ser el primer a saltar de la carrossa i pujar tot corrent la costeruda escala que portava al primer pis. Vaig entrar en una sala petita i baixa, plena dels viatgers que m'havien passat

al davant, malgrat anar a peu. Estaven tots al voltant d'un home baix i gras que, aguantant un guix amb una mà i gratant-se el cap amb l'altra, mirava com hipnotitzat una pissarra negra plena de noms i de números d'habitacions i intentava fer realitat allò que era del tot impossible: augmentar el número d'habitacions o aconseguir encabir en les que tenia encara més clients.

El vaig agafar un moment a part i, en una barreja d'italià, portuguès i espanyol, li vaig oferir una quantitat respectable de diners perquè m'assignés una habitació.

- «Estigui tranquil», em va dir amb la gravetat de la seva raça. Ningú ha de dubtar de la paraula d'un espanyol;

l'hoteler faria fora algun altre client per posar-me a la seva habitació, malgrat que més tard m'hagués de fer fora a mi en benefici d'un tercer que li oferís més diners. Li vaig estrènyer també jo la mà amb gravetat i li vaig demanar un cotxe per anar a buscar els meus companys.

- «Un landó per al senyor!», va cridar amb veu enèrgica l'hoteler. Al cap d'un moment em van envoltar dos o tres homes que, entre reverències, em van mostrar la porta, mentre que un altre els precedia amb un ciri encès a la mà.

Els vaig seguir com aquell qui lliura l'ànima al diable. Vam començar a baixar, bo i girant per un carrer estret per anar a sortir a un altre d'encara més estret, fins que a la fi ens vam aturar davant d'un gran portal. No estava gens tranquil. Tot allò tenia un aire solemne i fatal que no s'adeia gens amb la nostra comesa. I tanmateix es tractava d'això, però a Espanya totes les coses, fins i tot les més banals, tenen lloc amb pompa i solemnitat. El portal es va obrir. Van preparar el landó -un landó vellíssim- i després d'una hora els meus companys i jo vam arribar, a través de carrerons foscos i solitaris, a l'habitació 23 del Gran Hotel d'Espanya.

No us explicaré els detalls d'aquella nit, com vam barrar la porta amb les cadires, el lavabo de l'habitació, el cruixit dels meus ossos damunt les rajoles del terra on em vaig haver d'estirar perquè no hi havia prou llits, el rosc dels ratolins, els passos suspectes al passadís, els xiuxiueigs i moltes altres coses estranyes i misterioses que, tal vegada, només havien tingut lloc en la meua excitada imaginació, perquè, quan ens vam despertar, estàvem vius i ningú no havia assetjat la nostra vida ni la nostra cartera, tot i que quant a això segon...

Tanmateix, una passejada pels carrers de Girona em va decebre. Aquesta petita ciutat no tenia l'aspecte de la nit passada. Era vulgar i bruta, res més que això. Se sentia especialment orgullosa de la Casa de Correus, de l'Ajuntament i d'alguns altres edificis públics d'una modernor horrible. La Girona que havia vist la nit anterior existia només en la meua fantasia. Però no va dir ja Villiers de l'Isle-Adam que per a l'artista la fantasia és l'única realitat?»

Eusebi Ayensa és professor de grec.